

Eduskunnan sivistysvaliokunta

Poliisihallituksen asiantuntijan lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 74/2026 vp)

1. Lausuntopyyntö

Eduskunnan sivistysvaliokunta pyytää Poliisihallituksen kirjallista asiantuntijalausuntoa seuraavasta asiasta: HE 74/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Lausuntoa pyydetään sivistysvaliokunnan toimialan näkökulmasta.

Esityksen tavoitteena on uudistaa kotoutumispalvelut vastaamaan pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmaa, jonka mukaan kotoutumispolitiikka perustuu kielen oppimiseen, työntekoon sekä suomalaiseen yhteiskuntaan perehtymiseen ja sen sääntöjen noudattamiseen, on sekä kannustavaa että velvoittavaa ja korostaa myös maahanmuuttajan omaa vastuuta.

Esityksen mukaan kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten kokonaisuutta uudistettaisiin ja sen rahoitus koottaisiin yhteen kanavaan kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen. Työvoimaviranomaisen vastuulle säädettäisiin lukutaitokoulutuksen järjestäminen. Esityksessä toteutettaisiin lisäksi hallitusohjelman mukainen 15 miljoonan euron säästötavoite. Kotoutuminen olisi mahdollista molemmilla kotimaisilla kielillä.

2. Asiantuntijan lausunto

Lausuttavana oleva esitys liittyy hallitusohjelman tavoitteisiin. Esityksen tavoitteena on uudistaa kotoutumispalvelut vastaamaan hallitusohjelmaa, jonka mukaan kotoutumispolitiikka perustuu kielen oppimiseen, työntekoon sekä suomalaiseen yhteiskuntaan perehtymiseen ja sen sääntöjen noudattamiseen, on sekä kannustavaa että velvoittavaa ja korostaa myös maahanmuuttajan omaa vastuuta.

Poliisihallituksen asiantuntijana olen samaa mieltä siitä, että kotoutumispolitiikka tulee perustua kielen oppimiseen, työntekoon sekä suomalaiseen yhteiskuntaan perehtymiseen ja sen sääntöjen noudattamiseen. Riittävän kielitaidon saavuttaminen edesauttaa Suomalaisen yhteiskunnan sääntöjen ja tapojen omaksumista ja helpottaa työllistymistä.

Yleisen järjestyksen ja -turvallisuuden takaamiseksi Suomessa tulee jatkossakin tarjota laadukkaita kotoutumispalveluja, sillä kotoutumisessa epäonnistuminen voi edesauttaa syrjäytymistä, rinnakkaisyhteiskuntien syntymistä ja pahimmillaan radikalisoitumista. Suomen- tai ruotsin kielen oppiminen, yhteiskunnan sääntöjen noudattaminen ja suomalaiseen yhteiskuntaan perehtyminen on ensiarvoisen tärkeää.

On hyvä, että esityksen tavoitteena on lisätä maahanmuuttajien työllisyyttä ja omaa vastuuta kotoutumisestaan sekä muuttaa järjestelmää velvoittavammaksi. Kotoutuminen on prosessi, joka tapahtuu vuorovaikutuksessa ympäröivän yhteiskunnan kanssa ja edellyttää maahanmuuttajan omaa aktiivisuutta ja sitoutumista. Se, että maahanmuuttajalla on velvollisuus osallistua hänelle tarjottuihin palveluihin edesauttaa kotoutumista ja sopeutumista suomalaiseen yhteiskuntaan.

Kotoutumiseen velvoittaminen edistää myös tasa-arvoa, koska naisilla ja miehillä on yhtäläinen velvollisuus kotoutua. Tutkimusten mukaan erityisesti äitien luku- ja kirjoitustaito, kielenoppiminen ja työllistyminen edesauttavat myös heidän lastensa integroitumista yhteiskuntaan. Tämä heijastuu erityisesti tyttöjen koulutukseen ja työuriin sekä vähentää esimerkiksi poikien riskiä ajautua rikollisuuteen.

Kotoutumisen merkitys korostuu entistä vahvemmin jatkossa pysyvään oleskelulupaan, perheen yhdistämiseen ja kansalaisuuden saamiseen liittyvissä edellytyksissä. On hyvä, että tavoitteiden saavuttaminen edellyttää kielitaidon, työllistymisen ja nuhteettomuuden osoittamaa hyvää kotoutumista. Suomen verrokkimaissa, kuten Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa kotoutumisen velvoittavuutta ja työllistymistä kotoutumisen tavoitteena on korostettu jo viimeisten 10–15 vuoden aikana.

Lakiin kirjattu kuntien velvollisuus laatia kotouttamissuunnitelma kansainvälistä suojelua saaville sekä heidän perheenjäsenilleen on hyvä. Tällä lakiin ehdotetulla muutoksella vähennetään riskiä, että turvapaikanhakijat jäisivät vaille tietoa siitä, mitä suomalaisessa yhteiskunnassa heiltä odotetaan ja mihin heitä velvoitetaan.

On hyvä, että kotoutuminen on mahdollista molemmilla kotimaisilla kielillä hallitusohjelman mukaisesti ja että maahanmuuttajat saavat valita, millä kielellä kotoutuvat.

Poliisihallituksella ei ole muuta lausuttavaa asiassa.

Marjo Tyynelä, Poliisitarkastaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 05.05.2026 klo 16:17. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu

siv@eduskunta.fi

Tiedoksi

Poliisiylijohtaja Ilkka Koskimäki
Poliisijohtaja Sanna Heikinheimo
Poliisiylitarkastaja Sami Hätönen
Poliisitarkastaja Janne Lepsu
Poliisitarkastaja Visa Weckström
Poliisihallitus, Esikunta
Sisäministeriö, poliisiosasto

Poliisihallitus

Vuorimiehentie 3, PL 1000, 02151 Espoo

kirjaamo.poliisihallitus@poliisi.fi

Puhelin +358 295 480 181, Faksi +358 295 411 780, poliisi.fi